

Dr. Katona Krisztián; katonak@ns.vvt.gau.hu

Dr. Szemethy László

Fehér Ádám

Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézet



Vadhatásmonitoring- oktatás Mátrafüreden

A Mátra Erdészeti, Mezőgazdasági és Vadgazdálkodási Szakképző Iskolában március 28-án került sor a Svájci-Magyar Együttműködési Program támogatásával és a Szent István Egyetem, Vadvilág Megőrzési Intézetének szakmai irányításával megvalósuló „Vadhatás-monitorozás megalapozása Magyarország közösségi jelentőségű erdei élőhelyein” projektfeladat oktatási napjára. A telt ház mellett zajlott eseményen megjelentek a Vidékfejlesztési Minisztérium, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, az Egererdő Erdészeti Zrt., a Heves Megyei Kormányhivatal, a NÉBIH és a helyi szakoktatási intézmény munkatársai, ill. a helyi magánerdő-gazdálkodók és vadásztársaságok tagjai. Emellett jelen voltak azok a hallgatók, akik várhatóan a terepi felvételezéseket fogják elvégezni. Az ülésen a SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet munkatársai ismertették a projekt (A fenntartható természetvédelem megalapozása a magyarországi NATURA 2000 területeken, SH/4/8) általános felépítését és céljait, a vadhatás-monitorozás projektfeladat szakmai és módszertani alapjait, és bemutatták az idén felvételezésre kerülő mátrai NATURA 2000 területeket.

Dr. Szemethy László, a SZIE Vadvilág Megőrzési Intézetének egyetemi docense bevezető előadásában kiemelte a biodiverzitás elemei fenntartásának szükségességét, és hangsúlyozta, hogy a fajok védelme mellett azok ökológiai szerepét is meg

kell őrizni. Javasolta azon indikátorok mérését, mellyel az erdei életközösségek természetességi állapota és működése leírható és követhető. Megállapította, hogy a különböző vadhatások is ilyen indikátorok lehetnek. Ezért az intézetük által kidolgozott komplex vadhatásvizsgálat segítségével több szempont szerint, objektíven, előítéletektől mentesen lesz mérhető a hazai erdei ökoszisztémákban a patás vadfajok és a fás szárú vegetáció kapcsolattrendszere. Kiemelte, hogy a vadhatás-monitoring nem vadkárbecslés; azaz nem gazdasági szempontú megközelítés, hanem ökológiai összefüggések feltárásáról szól!

Ezután Fehér Ádám, a SZIE Vadvilág Megőrzési Intézetének PhD hallgatója bőséges szemléltető anyag segítségével tekintette át az erdőinkben fellelhető patás fajok jelenlétére és hatásaira utaló vadjeleket, részletezte azok kialakulásának okait, alapvető felismerési és elkülönítési bélyegeiket. Felhívta a figyelmet arra, hogy a patások tényleges hatásainak értékeléséhez alapvető fontosságú felismerni, hogy egyáltalán vadjelet látunk-e. Hangsúlyozta azt is, hogy ennek eldöntése, ill. a különböző vadfajok által okozott hatások elkülönítése gyakran lehetetlen.

A délelőtti program végén dr. Katona Krisztián, a SZIE Vadvilág Megőrzési Intézetének egyetemi docense ismertette a vadhatás-monitoring elméleti hátterét és gyakorlati megvalósítását. Előadásában elmondta,

hogy hazánkban egyoldalúan szinte csak a túlzottan erős vadhatásokkal foglalkozunk a vadkárpbléma kapcsán. Mindeközben pedig nem gondolunk arra, hogy a vadhatások hiánya is problémát jelenthet! Elhanyagoljuk a szelektív, mérsékelt vadhatások jelentőségét, melyek ökológiai szabályozó szerepe kiemelkedő lehet. Számos példával mutatta be, hogy erdőink megfelelő fajszerkezetét, védett növényeink megjelenését is segítheti a patások különböző mértékű rágása, túrása.

Az előadó ismertette a vadhatás-monitoring adatgyűjtésének menetét is. 2014–2015-ben, az országos vadhatásmonitoring-rendszer megalapozásaként a Mátra 7 különböző NATURA 2000 oltalom alatt álló erdőterületén többféle erdőállományban gyűjtenek a tervek szerint 1 km-es mintaútvonalakon mindig legalább 100 mintavételi ponton adatokat. Ezek a NATURA 2000 területek kezelési terveihez is felhasználhatóak lesznek. A vadhatás-monitoring több szempontú felvételezési menete lehetővé teszi, hogy a patás vadfajok számára elérhető fás szárú növények megújulása, kínálata és azok használata (cserjehajtások és csemeték mennyiségi kínálata és fajok szerinti rágottsága, fás törzsek faji és méretbeli kínálata és használata, vaddisznótúrások intenzitása) közös rendszerben, egymáshoz viszonyítva legyen elemezhető.

Az előadások és a kiadás ebéd után a hallgatóság parázs vitát foly-

tattat a vadhatás-monitoring módszertanáról. A hozzászólók élénk érdeklődést mutattak a felvételezésnél használt mintaelemszámmal és az adatok reprezentativitásával kapcsolatban. Az előadók erről elmondták, hogy a mintaelemszámot korábbi vizsgálati adataik elemzése alapján határozták meg úgy, hogy megfelelő megbízhatóságú becslést végezhesse. Ám ezt később a gyűjtött adatok alapján is újra elemezni kell, és a felhasználók, döntéshozók igényei alapján kell meghatározni, hogy ez a mintaelemszám (és a becslés megbízhatósága) megfelelő-e a későbbi adatgyűjtésekhez és az adatok gyakorlati felhasználásához.

Az előadók nagy sajnálatára viszont nem érkezett hozzászólás arról, hogy milyen fontos az ökológiai szabályozó hatások mérése; minden esetben csak a vadkár kimutatásáról esett szó. A hozzászólók elsősorban azt hiányolták, hogy egyéb változók is kerüljenek felmérésre, ami utal a patások károkozására (pl. legelés, makkfelszedés). Az előadók válaszukban ismét kifejtették, hogy nem vadkárbecslésről van szó, hanem pozitív és negatív hatások együttes vizsgálatáról, előzetes elvárások nélkül. Azt is hangsúlyozták, hogy mivel a megfelelő megbízhatóságú becslés elvégzése sok időt vesz igénybe, ezért csak olyan további adatokat akarnak gyűjteni, ami a legfontosabb általuk célzottan vizsgálandó hatások értelmezéséhez feltétlenül szükséges. A megfelelő anyagi és szervezeti háttér esetén természetesen további változók felmérésére is sor kerülhet.

A napot a módszertan terepi bemutatója zárta a szakiskola mögötti erdős területen.

A jelenlevők aktivitása és személyes visszajelzései alapján a találkozón hasznos információkkal szolgált a résztvevők számára, és segítheti a későbbi együttműködést, az érdekonfliktusok rendezését. Mindenképpen reméljük, hogy a vadhatás-monitoring során gyűjtött adatok alapján pontosabban képet alkothunk patás vadjaink hatásairól hazai erdőinkben, és így mind a vad- és erdőgazdálkodási, mind a természetvédelmi kezelések céltudatosabbak, sikeresebbek lehetnek.

A módszertanról és a vadjelek felismeréséről a szerzők két kiadványt készítettek, melyek elérhetőek és terepi használatra letölthetők a SZIE Vadvilág Megőrzési honlapjáról: www.vmi.info.hu/news/SA/index.htm.